

VALENTIN MAIER*

ÎNFIINȚAREA FACULTĂȚILOR DE MEDICINĂ VETERINARĂ ȘI DE FARMACIE ÎN CADRUL UNIVERSITĂȚII DIN BUCUREȘTI

Introducere

La înființarea sa în 1864, Universitatea din București reunea trei facultăți: Drept, Filosofie și Litere, și Științe. De la aceste trei facultăți s-a ajuns la o structură extinsă, prin înființarea în 1869 a Facultății de Medicină și în 1890 a Facultății de Teologie, precum și la o diversificare în interiorul lor, în ceea ce privește catedrele sau alte unități componente (laboratoare, clinici, institute, biblioteci). În paralel, alte tipuri de învățământ treceau printr-o dezvoltare, chiar dacă inferioară ca statut, referindu-mă aici la învățământul de medicină veterinară reprezentat de Școala Superioară de Medicină Veterinară și la cel farmaceutic, prin Școala Superioară de Farmacie. Învățământul farmaceutic a fost primul dintre cele două enumerate anterior care a fost integrat în învățământul superior, prin transformarea sa în secție a Facultății de Medicină în 1898. În ciuda numeroaselor demersuri, nici învățământul de medicină veterinară și nici cel farmaceutic nu au fost desfășurate în cadrul unor facultăți, până după Primul Război Mondial, la începutul anilor 1920.

Pe baza documentelor de arhivă, a actelor legislative, a „Anuarului Universității din București” și a lucrărilor scrise de profesorii începutului de secol al XX-lea, îmi propun să arăt care au fost principalele motive care au condus la înființarea facultăților de medicină veterinară și farmacie în cadrul Universității din București de abia după Primul Război Mondial și mai ales cum a fost dusă la îndeplinire această realizare importantă a învățământului superior autohton.

În acest scop, voi încerca să reconstitui situația celor două tipuri de învățământ dinaintea Primului Război Mondial și să arăt care au fost principalii artizani ai acestor reușite, problemele peste care au trebuit ei să le depășească și argumentele aduse în sprijinul înființării acestor facultăți.

Istoria învățământului de medicină veterinară și momentul înființării facultății au făcut obiectul unor cercetări în perioada recentă¹, care însă nu se opresc în detaliu asupra perioadei de înființare a facultății². O mențiune importantă trebuie făcută pentru cartea

* Asistent de cercetare, Muzeul Universității din București; e-mail: valentin_maier@yahoo.com.

¹ Ioan Stancu, *Reprezentanți de seamă ai medicinei veterinare românești (1856-2001)*, București, 2002, p. 21, 23; Vasile-Viorel Popa, Nicolae Cornilă, *Omagiu: 150 de ani de învățământ medical veterinar în România – București*, București, 2011.

² În cartea semnată de Ioan Stancu, în parte, doar se reiau cele scrise în perioada interbelică de Ion D. Poenaru, *75 de ani dela întemeierea învățământului medicinei veterinare în România: 1856-1931*, București, 1931.

profesorului Ion D. Poenaru scrisă în anul 1931³, care, fiind mai aproape de evenimentele petrecute cu zece ani înainte, a reușit să ofere informații semnificative posterității, precum contribuția Societății studenților în medicină veterinară și a senatorului N. Tănăsescu la înființarea facultății.

În ceea ce privește istoria învățământului farmaceutic, el a fost mai bine acoperit prin lucrările apărute în ultimii ani, fie interesate de istoria farmaciei sau a personalităților sale⁴, amintind aici inclusiv pe Ștefan Minovici⁵. Cu toate acestea, preocupările legate mai ales de momentul înființării facultății de farmacie au fost prezentate sumar.

Atât integrarea învățământului de medicină veterinară, cât și a celui farmaceutic în cadrul Universității din București au fost menționate și în monografiile dedicate acestei instituții⁶, dar, din pricina caracterului de sinteză al acestor tipuri de lucrare, detalierea a lipsit⁷.

Să mai spunem că în studiile mai sus-menționate nu au fost prezentate legile de înființare pentru facultățile de medicină veterinară și farmacie și mai ales expunerile de motive care au stat la baza lor, adică punctul de vedere al Statului, dincolo de cele ale medicilor veterinari sau farmaciștilor, în parte, destul de bine cunoscute până acum istoriografiei. În cuprinsul acestui studiu încerc să rezolv aceste lipsuri și să aduc în discuție și lucrări ale profesorilor apărute în perioada înconjurătoare Primului Război Mondial, căzute pe nedrept în uitare, deși ele oferă perspective utile în demersul nostru. În plus, prin toate acestea, îmi propun să demonstrez și că înființarea facultăților de medicină veterinară și farmacie în cadrul Universității din București în 1921, respectiv în 1923, a fost mult accelerată, dacă nu chiar datorată Primului Război Mondial, mai ales având cunoștință despre zecile de ani anteriori în care s-a militat steril pentru înființarea acestor instituții.

Pentru început vom prezenta succint evoluția învățământului de medicină și vom detalia doar situația sa în timpul Primului Război Mondial. Astfel, vom înțelege contextul care a făcut posibilă înființarea facultăților de medicină veterinară și farmacie.

Facultatea de Medicină

Bazele învățământului medical românesc (medicină, medicină veterinară și farmacie) au fost așezate de către Carol Davila⁸, cel care a înființat o „școală de mică chirurgie” în

³ Ion D. Poenaru, *op. cit.*

⁴ Ferdinand Nistor, Sorin Ursoniu, *Istoria farmaciei*, Timișoara, 1992; Vasile I. Lipan, *Directorii și decanii învățământului farmaceutic din București (1855-2000)*, ed. a II-a, București, 2006; Vasile I. Lipan, *Ștefan Minovici: luptător pentru o cauză nobilă*, București, 2008; Vasile I. Lipan, *Istoria farmaciei române în date*, București, 2009; Ioan Grecu, Gheorghe Mermeze, Ancamaria Negru, *Figuri de farmaciști români*, Oradea, 2009; Ana Carată, *Istoria farmaciei. Comparații și schițe de curs pentru studenți*, București, 2010; Vasile I. Lipan, *Dicționar biografic de farmaciști români*, 2 vol., București, 2011.

⁵ N. Ioanid, B. Angelescu, *Frații Minovici*, București, 1970; Adrian Majuru, *Familia Minovici – univers spiritual*, București, 2005; Vasile I. Lipan, *Directorii și decanii învățământului farmaceutic din București (1855-2000)*, p. 70-77.

⁶ Alexandru Balaci, Ion Ionașcu (red.), *Universitatea din București: 1864-1964*, București, 1964; Ovidiu Bozgan, *Universitatea din București: 1864-1990*, București, 1990; Ovidiu Bozgan, Adina Berciu-Drăghicescu, *Universitatea din București: 1864-2004*, București, 2004; Ovidiu Bozgan (coord.), Bogdan Murgescu (coord.), *Universitatea din București: 1864-2014*, București, 2014.

⁷ Cu excepția câtorva lucrări (Ovidiu Bozgan, *Universitatea din București: 1864-1990*, București, 1990, p. 29, 30; Ovidiu Bozgan, Bogdan Murgescu (coord.), *Universitatea din București: 1864-2014*, București, 2014, p. 135-147).

⁸ Viața și activitatea lui Carol Davila au generat o bogată bibliografie, dar credem că este necesară o biografie nouă și modernă. Vezi G. Grigorescu, *Boala d-lui Profesor Dr. Davila*, București, 1884 (extras din revista „Spitalul”); D. Grecescu, *Schițare din viața și activitatea Generalului Doctor Carol Davila, publicată*

1855, transformată în 1857 în Școala Națională de Medicină și Farmacie și, la rândul ei, în Facultatea de Medicină în anul 1869, atunci când a intrat în subordinea Universității din București.

Facultatea de Medicină a cunoscut o dezvoltare rapidă, integrând în 1898 și învățământul farmaceutic și ajungând să aibă, chiar de la bun început, cei mai numeroși studenți și profesori din întreaga Universitate. De exemplu, în ceea ce privește numărul de studenți, dacă în 1869 erau 48 de studenți la Drept, 10 la Litere și Filosofie și 17 la Științe, la Medicină erau înregistrați 111⁹. Referitor la profesori, de data aceasta pe exemplul din anul 1893 (unde avem date statistice disponibile), totalizăm cei mai mulți profesori (23) la Medicină, adică aproape o treime din toată Universitatea din București, în condițiile în care erau doar 11 la Științe, la fel la Litere și Filosofie, 10 la Drept și 8 la Teologie (înființată din 1890)¹⁰. În preajma Primului Război Mondial, în 1914, Facultatea de Medicină avea cea mai complexă structură din întreaga Universitate, cu cele 34 de catedre și mai multe clinici, laboratoare și institute componente¹¹.

Odată cu mobilizarea și mai ales după ocuparea teritoriului românesc de către trupele Puterilor Centrale, facultățile Universității din București și-au restrâns activitatea inițial și ulterior și-au închis porțile. Majoritatea studenților au plecat la război, iar în ceea ce-i privește pe profesori, ipostazele în care îi putem regăsi sunt mai variate. În primul rând, majoritatea profesorilor nu au plecat la război din cauza vârstei înaintate, doar profesorii Facultății de Medicină, cu o singură excepție (Ștefan Sihleanu), au fost mobilizați în întregime¹². O parte dintre profesori au rămas în teritoriul ocupat, ceilalți s-au refugiat în Moldova sau în străinătate, de unde au susținut cauza României.

Pe măsură ce războiul a avansat, condițiile de viață s-au înrăutățit: lipsa unor adăposturi adecvate, hrănirea insuficientă, igiena precară, toate acestea și nu numai, au făcut ca soldații și civilii să fie din ce în ce mai expuși îmbolnăvirilor. Mai ales că, în aceste condiții grele, multe boli au apărut atunci pentru prima oară în România, altele s-au transformat în adevărate epidemii. Administrația militară germană a trebuit să găsească soluții la această problemă, pentru că inclusiv propriii soldați erau afectați, alături de populația română. Consultând actele legislative ale acelei perioade („ordonanțele pentru întreaga Românie ocupată”), vom vedea mai multe exemple de acte care se ocupau de sănătatea publică¹³.

*cu ocaziunea inaugurării monumentului său în ziua de 12 Octombrie 1903 și cu încuviințarea comitetului instituit pentru rădicarea acestui monument așezat la Facultatea de Medicină din București, după datele și amintirile culese de Dr. D. Grecescu, București, 1903; Hélène Peticari-Davila, Le Général Dr. Carol Davila, Bucarest, 1930; M. St. Butoianu, I. Bălănescu, Carol Davila 1828-1884. Viața și faptele sale, București, 1930; G. Z. Petrescu, Carol Davila 1828-1884, București, 1930; ***, Discursuri ținute cu ocaziunea comemorării centenarului Generalului Dr. Carol Davila (1828-1930), București, 1931; I. Vintilescu, Activitatea lui Carol Davila în domeniul farmaciei (Davila ca farmacist), [f.l.], [1941]; Elena General Peticari-Davila, Din viața și corespondența lui Carol Davila, ed. a II-a, București, 1945; Dan Berindei, Despre relațiile dintre Carol Davila și Mihail Kogălniceanu, în „Ocotirea sănătății în RPR”, VI (1956), nr. 3, iulie – septembrie; G. Barbu, Viața și opera doctorului Carol Davila, București, 1957; G. Barbu, Carol Davila și timpul său, București, 1958; G. Barbu, Informații inedite cu privire la Carol Davila, în „Viața medicală”, 5, 1 martie 1961; G. Brătescu, Tinerețea lui Carol Davila, București, 1979; Marin Manu Bădescu, Călătoriile lui Carol Davila, București, 1985; I. Weinberg, Carol Davila, București, [f.a.]; Eniu Bălțeanu, Davila, București, [f.a.]; Léon Thévenin, Essai sur le Charles-Antoine-François Davila suivi d'un aperçu sur la carrière médicale de Davila en Roumanie par le Médecin Général I. Bălănescu, Bucarest, [f.a.].*

⁹ „Anuarul Universității din București”, 1892/1893, București, 1893, p. 23, 24.

¹⁰ *Ibidem*, p. 32-42.

¹¹ „Anuarul Universității din București”, 1914/1915, București, 1916, p. 139-179.

¹² SANIC, fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 3271/1916, f. 1-5.

¹³ „Ordonanță pentru întreaga Românie ocupată, afară de partea Dobrogei, care a aparținut, până la pacea din București, Bulgariei, privitoare la măsurile de apărare contra răspândirii bolilor molipsitoare” –

De aceea, nu trebuie să fim surprinși că, în toamna anului 1917, a fost gândită redeschiderea Facultății de Medicină¹⁴, ca primă facultate din cadrul Universității din București care să beneficieze de această șansă. Hotărârea de redeschidere a fost luată la 12 noiembrie 1917, atunci când s-au stabilit și alte măsuri¹⁵.

În primul rând, s-a prevăzut ca înscrierea studenților să înceapă de la 20 noiembrie 1917. Pe urmă, programul facultății și, se subînțelege, cadrele didactice care aveau voie să predea la facultate se stabileau prin aprobarea Statului Major Administrativ al Administrației Militare în România. Astfel, printre profesorii care au predat la Facultatea de Medicină deschisă sub ocupație germană s-au aflat, în plus față de cei rămași în teritoriul ocupat, și următorii: N. Bărdescu (Catedra clinicii chirurgicale I-a și a anatomiei topografice), Moscu (Catedra clinicii chirurgicale a II-a), Cealic (Catedra clinicii urologice), Cohn (catedra clinicii I-a – obstetricală), L. Moscuna-Sion (Catedra clinicii a II-a – ginecologică), C. Zamfirescu (Catedra de clinică și patologie infantilă), C. Kollo (Catedra de farmaceutică chimică și galenică), Gr. Caracaș (Catedra de analiză a alimentelor și băuturilor), C. Gr. Orleanu (Catedra de igienă), Orăscu (Catedra de otorinolaringologie), T. Nasta (Catedra de medicină operatorie), Mihail (Catedra clinicii oftalmologice), Kiriak (Catedra de patologie chirurgicală), I. Urlățeanu (Catedra de patologie medicală), I. Tomescu (Catedra de clinică chirurgicală infantilă și ortopedie), Zalplachtka și Sutz (Catedra clinicii bolilor nervoase și electroterapie), F. Rainer (Catedra de anatomie descriptivă) și S. Radian (ținea cursul de Botanică Medicală)¹⁶.

Conform celor hotărâte, Facultatea de Medicină a fost redeschisă la 3 decembrie 1917, adică la 15 luni de la închiderea sa¹⁷. Decizia a aparținut în primul rând autorităților germane, dar și decanului de atunci, Mihail Petrini-Galați, care a avut rolul său în convingerea lor și în rezolvarea unor formalități organizatorice. El a dispus completarea numărului de profesori pentru Facultatea de Medicină, a făcut intervenții pentru obținerea materialelor necesare și a mediat alte cereri între autoritățile de ocupație, minister și facultate¹⁸.

Ședința inaugurală a fost ținută în amfiteatrul Palatului Facultății de Medicină de la Cotroceni. În cadrul acesteia, a luat cuvântul generalul de infanterie Tülff von Tschepe und Weidenbach, care a afirmat că deschidea Facultatea de Medicină în beneficiul popoului român și în numele Puterilor Centrale, pentru ca „tinerimea studioasă, călăuzită de bărbați de știință cu experiență, să găsească aici ceea ce așteaptă patria de la ea”¹⁹.

Din partea Universității din București, s-a adresat profesorul de limbi slave Ioan Bogdan, în acea vreme pro-rector și principalul reprezentant al instituției în teritoriul ocupat, pe timpul cât rectorul Ioan Athanasiu era mobilizat în război (și mai ales era în teritoriul liber). În primul rând, Bogdan s-a arătat fericit că a fost deschisă o primă facultate, cea de Medicină, „a cărei deschidere s-a părut mai urgentă decât a celorlalte Facultăți”²⁰.

21 aprilie 1917; „Ordonanță privitoare la fabricarea și vânzarea culturii Bacilului de tifos în șoareci” – 2 ianuarie 1918; „Ordonanță pentru întreaga Românie ocupată referitoare la măsuri de luat la epizootii” – 16 iulie 1918; „Ordonanță relativă la carantina în porturile Constanța, Brăila și Sulina” – 5 august 1918.

¹⁴ SANIC, fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 190/1917.

¹⁵ „Ordonanțe pentru Populația României în Coprinsul Administrației Militare”, 309, 12 noiembrie 1917.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ La începutul lunii octombrie 1916, a fost luată decizia de neîncepere a anului I la Facultatea de Medicină (SANIC, fondul Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 3271/1916, f. 8, 9).

¹⁸ „Gazeta Bucureștilor”, nr. 350, 3 decembrie 1917.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ *Ibidem*.

A mulțumit autorităților germane pentru încrederea acordată prin această decizie și a mărturisit că vrea să fie doar un pas în redeschiderea întregii Universități. Bogdan a pus accent pe prețuirea pe care germanii o purtau în general vieții intelectuale și pe faptul că românii trebuie să le fie recunoscători pentru această decizie.

Normal, și decanul Mihail Petrini-Galați a ținut un scurt discurs. El a început prin a mulțumi câtorva persoane care au facilitat această decizie (general-medic von Goetz, colonel Hentsch și consilier Velsler)²¹, dar a direcționat repede discursul spre problemele date de specialitatea sa de profesor și medic. În această calitate, a oferit sfaturi studenților, pentru ca ei să-și urmeze cariera cu demnitate și să învețe cât mai mult la toate cursurile, „fiindcă toate se leagă între ele pentru același scop: completarea și unitatea științifică a medicului”²². La final, Petrini-Galați a evocat și contribuția profesorilor Buicliu, Herescu și Stănculeanu, care muriseră de doar câțiva ani.

Un ultim discurs a fost ținut de Virgil Arion, girantul Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice. Arion a adus un elogiu medicilor, adică a celor care, mai ales în vremea de război de atunci, se transformaseră în „supraoameni”: „Ceea ce-l izolează așa, în mijlocul furtunii în împlinirea datoriei lui de medic, e cultul științei, căutarea și aplicarea repede, energică, a mijloacelor de vindecare cele mai sigure față de bolnavii lui”²³. Arion a mulțumit și autorităților germane pentru această măsură și a amintit și câteva lucruri despre războiul pe care umanitatea îl purta.

Mai trebuie scris că printre cei prezenți la evenimentul redeschiderii Facultății de Medicină s-au aflat Alexandru Marghiloman, C. C. Arion, Lupu Costache, Gala Galaction, Grigore Antipa, dar și universitarii Dimitrie Onciul, Nicolae Măldărescu, Ștefan Sihleanu, Ștefan Minovici și Victor Babeș²⁴, personalități importante ale vremii, mare parte dintre ei profesori ai Universității din București.

Dacă redeschiderea Facultății de Medicină a fost realizată la sfârșitul anului 1917 sub ocupație străină, facultatea avea să mai aștepte încă un an pentru a fi redeschisă de data aceasta sub administrare română, liberă. De abia în 1919, începerea anului universitar a fost marcată cu o ceremonie la care Mina Minovici, noul decan al Facultății de Medicină, a ținut un discurs mobilizator prin care a subliniat importanța facultății pe care o reprezenta: „[...] facultatea din București a devenit un centru de unde să radieze lumina departe și în interior”²⁵.

În același timp, Minovici a ținut să anunțe o amânare de aniversare, pentru că, dacă în 1919 se împlineau 50 de ani de la înființarea Facultății de Medicină, ceremoniile care trebuiau să aniverseze această împlinire aveau să fie decalate pentru anul 1920. Situația grea după război a fost cauza acestei întârzieri și este de subînțeles faptul că refacerea inventarului mobil și imobil al facultății, care a fost distrus de război, a mai durat alți câțiva ani, la fel și completarea cu numărul de cadre necesar conform specialităților complexe pe care facultatea o avea. De la un moment de cumpănă pentru sistemul de sănătate autohton, s-a ajuns, în scurt timp, la trei facultăți de Medicină; vom vedea în cele ce urmează cum s-a întâmplat această realizare importantă pentru țară.

²¹ *Ibidem.*

²² *Ibidem.*

²³ *Ibidem.*

²⁴ *Ibidem.*

²⁵ Mina Minovici, *Discurs ținut cu ocaziunea deschiderii cursurilor Facultății de Medicină din București pe anul școlar 1919-1920*, București, 1919, p. 20.

Facultatea de Medicină Veterinară

Începuturile învățământului de medicină veterinară pot fi regăsite încă din 1856, odată cu inițiativa lui Vasile Lucaci, dar actul de înființare datează din 1861, atunci când prin dispoziția lui Carol Davila s-a înființat Școala de Medicină Veterinară²⁶. În 1883, instituția a fost ridicată la statutul de Școală Superioară, în principal la insistențele lui Alexandru Locusteanu, iar din 1909 a fost organizată ca instituție de învățământ superior.

Învățământul medicinei veterinare a progresat datorită efortului unor personalități precum Locusteanu, Udrischi, Riegler²⁷ și mai ales Constantin Motaș. Ultimul dintre cei menționați a devenit și primul decan al Facultății de Medicină Veterinară.

Au fost mai multe tentative de a îmbunătăți statutul medicinei veterinare, inclusiv prin ridicarea gradului instituției de învățământ de la cel de școală superioară la cel de facultate. În ciuda unor memorii în care erau evidențiate problemele pe care învățământul medicinei veterinare le avea înainte de Primul Război Mondial²⁸, inclusiv cele organizatorice, numeroasele tentative de a înființa o facultate au fost sortite eșecului.

În timpul Primului Război Mondial au fost evidente problemele pe care insuficienta dezvoltare a acestui învățământ le-au creat, în primul rând lipsa unui personal suficient ca număr și pregătire²⁹. În plus, războiul a afectat patrimoniul Școlii Superioare de Medicină Veterinară, laboratoarele, muzeele și biblioteca fiind devastate, alături de numeroase instrumente și instalații³⁰.

După război, activitatea de refacere a instituției a intrat în sarcina lui Constantin Motaș. El a reușit, alături de multe personalități ale culturii românești³¹, să redacteze și un memoriu către Ministerul Învățământului de la acea vreme, în scopul transformării școlii în facultate³², rămas însă fără rezultat. Nu era însă primul demers de acest fel. Motaș, absolvent al Școlii Superioare de Medicină Veterinară în 1892, a promovat necesitatea înființării unei facultăți de medicină veterinară începând cu 1907, inclusiv prin activitatea depusă la Societatea de Medicină Veterinară³³. Mai mult, Motaș a fost o personalitate importantă nu doar pentru calitățile sale de profesor sau organizator, dar și pentru activitatea sa științifică³⁴, pe larg recunoscută încă din timpul vieții³⁵.

Constantin Motaș a semnat și articole în presă pentru susținerea învățământului de medicină veterinară, precum cel din 1918 din „Renașterea română”, unde director era rectorul Universității din București, Ioan Athanasiu, medic veterinar și cunosător și el

²⁶ Ioan Stancu, *op. cit.*, p. 21, 23; Vasile-Viorel Popa, Nicolae Cornilă, *op. cit.*, p. 25.

²⁷ A condus Institutul Pasteur, înființat în 1911, și responsabil de realizarea vaccinurilor pentru animale (Ioan Stancu, *op. cit.*, p. 76).

²⁸ Alexandru Locusteanu, Gheorghe Udrischi, *Organizarea medicinei veterinare în România*, București, 1913.

²⁹ Vezi și perspectiva militară a nevoilor medicinei veterinare, sintetizată în 13 propuneri, în I. Bucică, *Serviciul veterinar la Divizia 3-a pe timpul campaniei*, Huși, 1918.

³⁰ Vasile-Viorel Popa, Nicolae Cornilă, *op. cit.*, p. 45.

³¹ Ioan Cantacuzino, Mina și Ștefan Minovici, Victor Babeș, Traian Lalescu, Grigore Murgoci, Traian Săvulescu și alții.

³² Vasile-Viorel Popa, Nicolae Cornilă, *op. cit.*, p. 46.

³³ *Ibidem*, p. 110.

³⁴ Constantin Motaș a fost primul care a evidențiat agentul patogen în sângele oilor bolnave de hemosporidioză, primul care a reușit transmiterea cărceagului de la oi bolnave la cele sănătoase (1902) sau a arătat microfiliariile în sângele câinilor (Ioan Stancu, *op. cit.*, p. 50, 51).

³⁵ A fost președintele Asociației Generale a Medicilor Veterinari, membru al Societății Centrale de Medicină Veterinară din Paris și membru al Societății de Biologie, fiind ales inclusiv șef al Serviciului Veterinar Central (Ion D. Poenaru, *op. cit.*, p. 58). A nu se confunda cu o personalitate cu același nume și născută tot la Vaslui, dar în 1891 nu în 1869, distins zoolog, biolog și hidrobiolog român.

îndeaproape al problemelor acestui învățământ³⁶. În acest material, Motaș milita pentru o reformă a învățământului superior care să includă și modificări pentru medicina veterinară, arăta necesitatea unui institut zootehnic³⁷ pentru contribuțiile pe care le putea aduce în agricultură (ramura creșterii animalelor) și, nu în ultimul rând, oportunitatea de „a se ridica școala la rangul de facultate cu dreptul de a conferi titlul de doctor în medicina veterinară, așa după cum s-a făcut în Germania, Elveția, Italia, Ungaria, Japonia, Statele Unite ale Americii etc.”³⁸. Pentru o țară precum România, cu o economie în mare parte bazată pe agricultură, zootehnia era foarte importantă și un mod prin care se puteau obține beneficii mai mari din agricultură (hrană îmbunătățită caloric și siguranță alimentară pentru populație, dar și un prilej de a exporta mărfuri semnificativ mai importante valoric decât cerealele). Posibilitatea de a oferi titlul de doctor, nu doar ca studentul să primească diploma de medic veterinar, era considerată capitală pentru atragerea cât mai multor studenți către domeniul medicinei veterinare. Și observăm cum, în sprijinul acestei idei, a fost adus și argumentul comparării cu alte state dezvoltate din lume.

În urma acestor demersuri repetate făcute de Motaș și colegi de-ai lui, și mai ales în urma experienței Primului Război Mondial, statul român a devenit conștient de necesitatea existenței unui învățământ de medicină veterinară care să fie realizat în cadrul unei facultăți la Universitatea din București. Astfel că, în anul 1921, s-a decis și au fost arătate motivele care au stat la baza înființării Facultății de Medicină Veterinară.

În primul rând, a fost constatat faptul că instituția era deja organizată după criteriile învățământului superior: admiterea era deschisă candidaților cu „opt clase de liceu”, corpul profesoral era investit meritocratic, „în baza studiilor făcute în țară și în străinătate, precum și a lucrărilor originale”, iar cursurile cu durata de cinci ani erau la nivel superior, fiind completate de lucrările practice în laborator³⁹. Admiterea, actul educațional, corpul profesoral și îmbinarea învățământului cu practica erau toate la un nivel oportun cu aspirațiile organizatorice mai înalte.

În plus, în februarie 1920, Senatul Universității din București a validat transformarea Școlii Superioare de Medicină Veterinară în facultate⁴⁰. Se îndeplinea așadar o altă condiție esențială pentru înființarea Facultății de Medicină Veterinară, și punctăm astfel și un consens în rândul comunității academice bucureștene.

De asemenea, s-a arătat că, pentru bugetul țării, înființarea acestei facultăți nu ridica cheltuieli financiare suplimentare, ceea ce evident că a contat destul de mult, lipsa fondurilor fiind în trecut o motivație și pentru stoparea altor demersuri organizatorice, atunci când s-a luat contact cu mediul politic și autoritățile centrale.

Am arătat că, după experiența Primului Război Mondial, autoritățile române au fost convinse de necesitatea acestei noi. Trebuie evidențiat că, în expunerea de motive pentru legea de înființare a facultății, au fost făcute mențiuni exprese privind oportunitatea de a crea câți mai mulți medici veterinari. Ei erau necesari în satisfacerea nevoilor economice, pentru menținerea igienei publice, pentru urgențele militare, toate acestea mai ales în condițiile unui teritoriu mult mărit și cu probleme variate (dezvoltare inegală,

³⁶ C. S. Motaș, *Organizarea învățământului de Medicină Veterinară*, în „Renașterea română”, nr. 3 și 4, 1918, p. 179-184.

³⁷ Institutul avea să fie înființat abia în 1926, în cadrul Facultății de Medicină Veterinară. Vezi Alexandru Balaci, Ion Ionașcu (red.), *op. cit.*, p. 39.

³⁸ *Ibidem*, p. 183.

³⁹ SANIC, fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar 41/1921, f. 181 r.-v.

⁴⁰ *Ibidem*.

condiții sanitare diferite, obiceiuri și mentalități diferite prin diversitatea naționalităților integrate)⁴¹.

Pentru a mări corpul medical veterinar trebuiau atrași mai mulți candidați, iar statutul de facultate era mai ofertant decât cel de școală superioară, având în vedere și concurența din partea celorlalte facultăți, în special de medicină.

Pentru toate cele amintite, s-a luat hotărârea de înființare a Facultății de Medicină Veterinară la 22 iulie 1921⁴², astfel că ea devenea cea de-a șasea facultate a Universității din București. Redăm mai departe expunerea de motive prezentată în ședința Senatului din data de 5 iulie 1921:

Încă de la anul 1900, de când în școala superioară de medicină veterinară condițiile de admitere pentru candidați erau, ca și pentru celelalte instituții similare înglobate în Universitate, de a avea 8 clase de liceu, s-a constatat că această școală a fost socotită într-o stare de inferioritate față de celelalte instituții școlare în care condițiile de admitere erau egale, în special față de facultatea de medicină umană, deși amândouă au fost înființate în același timp de către medicul general Carol Davila, în aceleași condiții, cu studii asemănătoare, întrucât și una și alta sunt ramuri ale biologiei, dar cu aplicări diferite.

Având în vedere că:

1. Școala superioară de medicină veterinară este organizată după tipul universitar încă de la 1909;

Având în vedere că:

2. Studenții nu sunt admiși decât cu 8 clase de liceu;

Având în vedere că:

3. Corpul profesoral este recrutat, ca și la toate facultățile, în baza studiilor făcute în țară și în străinătate, precum și a lucrărilor originale;

Având în vedere că:

4. Studiile ce se predau în această școală sunt universitare și asemănătoare celor de la facultatea de medicină umană, iar unele se fac împreună cu studenții acestei facultăți și cu acei de la facultatea de științe;

Având în vedere că:

5. Durata cursurilor este de 5 ani, în plus cel puțin 6 luni pentru prepararea în laboratoarele școlii a unei teze originale, și în baza căreia se obține numai titlul de medic veterinar;

Având în vedere că:

6. Senatul universitar din București, într-un consiliu ținut în luna februarie 1920, a fost de acord ca școala de medicină veterinară să fie transformată în facultate de medicină veterinară;

Având în vedere că:

7. Fostul ministru al instrucțiunii publice, d. profesor Borcea, a depus în Parlamentul de sub guvernul d-lui Vaida un astfel de proiect, dar, dizolvându-se în acel timp Parlamentul, legea nu s-a putut vota;

Având în vedere că:

8. Transformarea școlii de medicină veterinară în facultate nu necesită nici o cheltuială în plus pentru Stat, întrucât ea actualmente are laboratoarele necesare pentru bunul mers al învățământului, iar venitul net ce și-l creează prin consultații și prepararea de seruri întrece cifre de 500.000 lei;

Având în vedere că:

9. Necesitatea de a se crea câți mai mulți medici veterinari pentru satisfacerea nevoilor economice ale țării și păstrarea unei cât mai severe igiene publice, precum și lipsurile mari de medici veterinari militari, evidențiate și mai mult odată cu întregirea hotarelor țării, întrucât, pentru România întregită, nu există decât o singură școală de medicină veterinară;

⁴¹ *Ibidem*.

⁴² *MOF*, nr. 87, 23 iulie 1921.

Având în vedere că:

10. Necesitatea de a se atrage către această ramură a științei medicale cât mai mulți tineri. Suntem aprobării d-voastre următorul proiect de lege pentru modificarea articolelor următoare din legea învățământului de medicină veterinară, promulgată prin decretul regal no. 1824 din 27 mai 1909 și publicată în Monitorul Oficial no. 51 din 4 iunie 1909.

[...] Art. 1 – Învățământul medicinei veterinare se dă în facultatea de medicină veterinară.

[...] Art. 23. – Facultatea de medicină veterinară conferă diploma de doctor în medicină veterinară și zootehnie. Pentru obținerea ei, candidatul va trece examenele studiilor care se predau în facultate și va susține o teză, care va fi o lucrare originală.

Diplomele obținute în virtutea acestor examene conferă posesorilor lor toate drepturile prevăzute prin legi și regulamente⁴³.

Propunerea a fost adoptată în Senat (5 iulie 1921; 70 de voturi *pentru*, 4 *împotriva*) și în Adunarea Deputaților (19 iulie 1921; 100 de voturi *pentru*, 2 *împotriva*) în forma următoare, cu câteva precizări suplimentare:

Art. unic. Art. 1, 6 și 23 se modifică astfel:

Art. 1. Învățământul medicinei veterinare se dă în facultatea de medicină veterinară, care se încorporează Universității din București.

Art. 6. Personalul didactic al facultății de medicină veterinară se compune din profesori titulari, conferențieri, șefi de lucrări și asistenți. Ei sunt asimilați corpului didactic al celorlalte facultăți.

Art. 23. Facultatea de medicină veterinară conferă diploma de doctor în medicină veterinară după normele celorlalte facultăți. Pentru obținerea ei, candidatul va trece examenele studiilor care se predau în facultate în 5 ani și va susține o teză, care va fi o lucrare originală. Diplomele obținute conferă profesorilor toate drepturile prevăzute de legi și regulamente [...]"⁴⁴.

În această reușită, un rol important l-au avut și studenții în medicină veterinară, în special Mihail D. Dron, președintele Societății studenților în medicină veterinară. El a întocmit o broșură pe baza argumentelor oferite de profesori în favoarea unui învățământ medical veterinar modern, pe care a distribuit-o parlamentarilor. Propaganda veterinarilor în rândul parlamentarilor a fost însoțită de succes, senatorul N. Tănăsescu asumându-și susținerea în Parlament a acestei cauze. El a avut inițiativa parlamentară de a prezenta proiectul de lege pentru transformarea școlii în facultate, care ulterior a devenit lege în vigoare, motiv pentru care studenții i-au păstrat o recunoștință pe care au immortalizat-o și într-o scrisoare cu un text care poate fi citit și astăzi⁴⁵.

Să mai scriem și că Facultatea de Medicină Veterinară a fost cea dintâi facultate înființată în cadrul Universității din București după Primul Război Mondial. Facultatea de Medicină Veterinară era condusă de decanul Constantin Motaș, nimeni altul decât fostul director al Școlii Superioare de Medicină Veterinară și, din acest punct de vedere, avem o continuitate, ceea ce este important pentru orice domeniu de activitate, dar în același timp observăm și recunoașterea pe care Constantin Motaș a primit-o, desigur, în urma unui concurs de împrejurări favorabile, inclusiv, așa cum am arătat, și a unei comunități academice unite.

Nou înființata facultate a fost structurată pe 11 catedre: 1) Anatomie comparată și topografică (Constantin Gavrilăscu); 2) Anatomie patologică și microbiologie (Paul

⁴³ SANIC, fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar 41/1921, f. 181 r.-v.

⁴⁴ *MOF*, nr. 87, 23 iulie 1921.

⁴⁵ Ion D. Poenaru, *op. cit.*, p. 91-94.

Riegler); 3) Chimie biologică (Radu Vlădescu); 4) Clinica și patologia „boalelor” contagioase (Constantin S. Motaș); 5) Clinica și patologia chirurgicală (Gh. Udriski); 6) Clinica și patologia medicală (Ioan Poenaru); 7) Farmacodinamie și terapeutică (Gr. I. Slavu); 8) Fiziologie și istologie (I. Athanasiu); 9) Igienă și medicină experimentală (Al. Ciucă); 10) Parazitologie și inspecția sanitară a alimentelor (I. Ciurea) și 11) Zootehnie și exteriorul animalelor (Gh. Constantinescu).

Facultatea de Medicină Veterinară avea în componența sa și laboratoare (anatomie comparată, anatomie patologică și microbiologie, chimie biologică, farmacodinamie și terapeutică, fiziologie și histologie, igienă și medicină experimentală, medicină operatorie și obstetrică, parazitologie și inspecția sanitară a alimentelor, zootehnie și exteriorul animalelor) și servicii (clinica bolilor contagioase, clinică și patologie chirurgicală, clinică și patologia medicală). Ca și în cazul celorlalte facultăți, de exemplu Medicină și Științe, partea practică a învățământului avea cel puțin un rol la fel de important precum cea teoretică, de aceea trebuie să remarcăm atenția primită la înființare de către Facultatea de Medicină Veterinară.

Facultatea de Farmacie

În ciuda unor inițiative din prima jumătate a secolului al XIX-lea, începuturile învățământului farmaceutic au fost trasate de Carol Davila în 1855. A urmat apoi faza de anexare la Facultatea de Medicină (1870-1898)⁴⁶ și, după 1900, o renaștere, impulsionată de Ștefan Minovici, prin înființarea Facultății de Farmacie (1923)⁴⁷.

Ca și în domeniul medicinei, Davila a fost decisiv și în sprijinul farmaciei: a pus bazele unui laborator, a legiferat poziția farmaciștilor militari, a fixat termenii de recrutare, gradele și avansarea farmaciștilor, a susținut înființarea botanicii ca știință și a Grădinii Botanice⁴⁸. Cu toate acestea, trebuie spus că învățământul farmaceutic s-a desprins cu mare greutate din cel al medicinei⁴⁹, fiind considerat, o bună parte de timp, doar o simplă anexă:

Existența științelor naturale și fizico-chimice în acest învățământ și în special a botanicii, a fizicii, a chimiei, a farmacognoziei⁵⁰, a determinat în țara noastră confuzia și concepția că învățământul farmaceutic ar putea funcționa ca o anexă pe lângă facultățile de științe și de medicină, neglijându-se aproape complet partea științifică și practică a învățământului farmaceutic propriu-zis⁵¹.

Profesorul Ion Vintilescu⁵² a arătat, în multe prilejuri, modul cum învățământul farmaciei a progresează, încât prin cursurile speciale pe care trebuia să le urmeze un viitor

⁴⁶ La 1898, învățământul farmaceutic a fost ridicat la statutul de învățământ universitar, devenind secție în cadrul Facultății de Farmacie (Vasile I. Lipan, *Ștefan Minovici: luptător pentru o cauză nobilă*, București, 2008, p. 16).

⁴⁷ I. Vintilescu, *Învățământul farmaceutic în România*, București, 1942, p. 3.

⁴⁸ Idem, *Activitatea lui Carol Davila în domeniul farmaciei (Davila ca farmacist)*, [f.l.], [1941], p. 4-6.

⁴⁹ Învățământul farmaciei a fost considerat în dese rânduri o problemă dificilă, chiar din secolul al XIX-lea, trecând prin mai multe organizări (M. Minovici, *Chestiunea învățământului farmaciei în România*, București, 1885).

⁵⁰ Studiul medicamentelor naturale în cadrul chimiei farmaceutice.

⁵¹ I. Vintilescu, *Învățământul farmaceutic în România*, p. 73.

⁵² A fost primul farmacist român doctor în farmacie al unei universități străine, a întocmit regulamentul de funcționare al Facultății de Farmacie în 1924, decan al facultății între 1931 și 1936 (Vasile I. Lipan, *Directorii și decanii învățământului farmaceutic din București (1855-2000)*, p. 96; Ana Carată, *op. cit.*,

farmacist (farmacie chimică, farmacie galenică, analiza alimentelor și băuturilor, farmacognozia vegetală, analizele toxicologice și biologia, igiena, bacteriologia) se putea vorbi chiar de „arta farmaceutică”, nu doar de farmacie:

Cum dar ar mai putea fi denumită ca artă Farmacia de azi, din moment ce, debarasată de orice empirism de altădată, a ajuns a evolua cu precizie valoarea medicamentelor prin anumite proprietăți fizico-chimice și cum s-ar mai putea susține că practica, singură, ar putea înlocui chiar în parte studiile farmaceutice universitare⁵³?

Vintilescu a observat în 1915 că tendința ultimilor ani a fost aceea de a „dirija organizația culturală și profesională a farmaciei din țara noastră către o stare care să o egaleze cu farmacia din țările străine mai înaintate” și că, astfel, era nevoie de o dezvoltare mai mare a învățământului farmaceutic⁵⁴. Farmacia, ca și medicina erau printre științele indicatoare și purtătoare ale progresului, iar România acelor vremuri încerca să se ralieze acestor demersuri.

Un alt element important pentru edificarea farmaciei ca știință diferită de medicină este farmacopeea. Ea reprezintă un act fundamental, un instrument de lucru esențial pentru specialistul farmacist deoarece în cuprinsul ei erau indicate „substanțele ce se cer aproape zilnic farmacistului și pe care acesta este obligat să le aibă”⁵⁵. Materiile prime din instrumentarul dialectic erau variate, unele fiind destul de complexe și care încercau serios abilitățile de chimist ale farmacistului, de unde și relația atât de strânsă între aceste două științe.

În România au fost mai multe asemenea ediții de cărți⁵⁶, și ca și în alte aspecte privitoare la farmacie, și în acest caz progresele au fost treptate. Problema principală care s-a ivit a fost faptul că „nu există o continuitate și [pentru] că suprimările și reintroducerile de medicamente, făcute fără vreo justificare, n-au fost cerute de o evoluție naturală”⁵⁷. Putem distinge aici probleme structurale, organizatorice, lipsa unui învățământ superior care să susțină nevoile farmaciei românești resimțindu-se puternic. La fel și o slabă implicare a statului, răspunzător mult timp și de lipsa unei facultăți de farmacie.

Mina Minovici a fost un alt cunoscut medic care s-a dedicat învățământului farmaceutic. La scurt timp de la încheierea Primului Război Mondial, Mina Minovici deplângea starea învățământului medical care aprecia că trebuia schimbată (număr de studenți mai mare, clădire mai încăpătoare, dezvoltare a clinicilor și laboratoarelor), și prin extensie, a celui farmaceutic, care trebuia „schimbat radical”, punctând că „trebuie creat[ă] o facultate de sine stătătoare”⁵⁸. De asemenea, prin această înființare de facultate, absolvenții învățământului farmaceutic ar fi fost mult mai mult decât „simpli herboriști sau

p. 173). Totuși ar mai fi multe de știut despre el, și avem chiar o constatare într-o carte recentă, din 2010, care ne arată că, deși este important pentru cunoașterea istoriei farmaciei în România, despre Vintilescu se știu atât de puține lucruri, la fel și despre lucrările sale (Ana Carată, *op. cit.*, p. 171).

⁵³ I. Vintilescu, *Farmacia și științele farmaceutice*, București, 1915, p. 3 (extras din „Revista Farmaciei”, nr. 8, 1915).

⁵⁴ *Ibidem*, p. 1.

⁵⁵ Idem, *Cele trei ediții ale Farmacopeii Române*, București, 1913, p. 5 (extras din „Revista Farmaciei”, nr. 3, 1913).

⁵⁶ Pentru o descriere a edițiilor apărute, vezi Ferdinand Nistor, Sorin Ursoniu, *Istoria farmaciei*, Timișoara, 1992, p. 105-108; I. Vintilescu, *Cele trei ediții ale Farmacopeii Române*, p. 5; Samuil Izsak, *Studii și cercetări de istoria medicinei și farmaciei din RPR*, București, 1962, p. 100-121.

⁵⁷ I. Vintilescu, *Cele trei ediții ale Farmacopeii Române*, p. 7.

⁵⁸ Mina Minovici, *Discurs ținut cu ocaziunea deschiderii cursurilor Facultății de Medicină din București pe anul școlar 1919-1920*, București, 1919, p. 17.

droghiști”, adevărați oameni de știință: „Vreau ca farmacistul să fie un om de știință, un personaj în societate [...]”; în același timp, era și o poartă de acces pentru femei, Mina Minovici apreciind că ele își puteau astfel „afirma însușirile de muncă și conștiințozitate” și, în condițiile deficitare în care se afla corpul de specialiști farmaceutici după război, ar fi fost și un câștig enorm pentru farmacie și societate în general⁵⁹.

Din poziția de decan al Facultății de Medicină, Mina Minovici a continuat și în anii următori să mențină în atenția publicului necesitatea unei facultăți de farmacie: „Cu regret trebuie să constat că unul din cele mai îndreptățite deziderate: crearea unei Facultăți independente a învățământului farmaceutic, nu s-a putut traduce încă în fapt”⁶⁰.

Rolul esențial în această problemă a revenit însă fratelui său, Ștefan⁶¹, care a fost cel mai fervent promotor farmaciei, în general, și, în special, al necesității înființării unei facultăți de farmacie. Licențiat în științele fizice al Facultății de Științe din București și doctor în chimie la Universitatea din Berlin⁶², Ștefan Minovici avea studiile necesare pentru a înțelege mult mai bine necesitățile farmaciei și importanța acestei științe pentru societate. Din posturile de profesor la Catedra de chimie analitică a Facultății de Medicină din 1913 și director al laboratorului de chimie analitică⁶³, Ștefan Minovici a avut un rol crucial în așezarea învățământului farmaceutic pe baze moderne.

Ștefan Minovici a ținut discursuri, a redactat memorii și a scris articole în ziare și cărți prin care a argumentat importanța unei științe farmaceutice bine încheiate, separarea de învățământul medical și înființarea unei facultăți care să pregătească un corp de farmaciști profesioniști⁶⁴.

Într-un discurs pe care l-a ținut cu ocazia inaugurării Laboratorului de Chimie analitică de la Facultatea de Medicină, Ștefan Minovici expunea următoarele: „Dacă la noi s-a înjghebat un învățământ farmaceutic, aceasta s-a făcut mai mult dintr-un sentiment național [...] decât pentru a satisface niște necesități imperios cerute de împrejurările timpului”⁶⁵. Cu aceeași ocazie, în calitate de chimist și de militant pentru cauza farmaciei, Ștefan Minovici arăta că „laboratorul de chimie analitică este pentru farmacist și chimist ceea ce clinica e pentru medic”⁶⁶. Încă o dată subliniem personalitatea providențială pentru farmacie și țară, pe care Ștefan Minovici a reprezentat-o la acel moment.

Chiar dacă era atât de importantă înființarea laboratorului, nu trebuie să ne imaginăm că ea a fost pe măsură de facilă. Ștefan Minovici trebuie să fi sesizat în dese rânduri autoritățile cu mult timp înainte și nu doar pentru acest laborator, ci și pentru altele și pentru ideea în sine de completare a învățământului cu practica, mai ales pentru învățământul farmaceutic.

⁵⁹ *Ibidem*, p. 17.

⁶⁰ M. Minovici, *Discurs ținut cu ocaziunea deschiderii cursurilor Facultății de Medicină din București pe anul școlar 1920-1921*, București, 1920, p. 8.

⁶¹ Este momentul aici să spunem că Ștefan Minovici făcea parte dintr-o familie cu alți doi frați, la fel de celebri și organizatori de instituții: Mina cu al său Institut Medico-Legal (1892 – „Morga orașului”) și Nicolae cu Societatea „Salvarea” (1906), primul muzeu de artă populară (1906), primul spital de urgență din România (1934).

⁶² „Anuarul Universității din București”, 1915/1916–1923/1924, București, 1924, p. 164.

⁶³ *Ibidem*.

⁶⁴ Ștefan Minovici a avut inițiativa de a contribui și altfel în favoarea celor două științe pe care le-a servit atât de bine, înființând în 1919 Asociația Generală a Corpului Farmaceutic din România și, în același an, Societatea de Chimie din România (Adrian Majuru, *Familia Minovici – univers spiritual*, București, 2005, p. 23).

⁶⁵ Ștefan Minovici, *Discurs rostit cu ocazia solemnității inaugurării Laboratorului de Chimie analitică al Facultății de Medicină, secțiunea Farmaciei (12 noembrie 1900)*, București, 1900, p. 4.

⁶⁶ *Ibidem*, p. 10.

Laboratoarele trebuiau să ajute studentul farmacist să fie pregătit în mod practic pentru viitoarea carieră, chimia⁶⁷ fiind o „știință eminentamente practică” și esențială în farmacie. Despre situația de la acea vreme, Ștefan Minovici nu putea spune decât că este „o dezordine, o anarhie de laborator”⁶⁸. Laboratorul era „o simplă cameră care nici prin mărime, nici prin construcția ei nu corespunde menirii nu unui laborator de chimie analitică destinat de a concretiza aceea ce învață teoria, dar nici unei modeste săli de lucrări practice”, până și „liceele Capitalei sunt incomparabil mai bine înzestrate”⁶⁹. Putea fi o exagerare sau putea fi chiar realitatea, însă afirmația puncta și cât de mult credea Ștefan Minovici în necesitatea unui învățământ practic.

Profesorul Ștefan Minovici scria despre Carol Davila și contribuția pe care a avut-o în înființarea farmaciei, dar și că, din păcate, în anii ce au urmat, farmacia nu a avut zile prea bune: starea proastă a farmaciei era cauzată de „lipsa de interes ce s-a adus acestei instituții de către lumea politică”, precum și de către corpul profesoral, catedrele existente ale învățământului farmaceutic de la începutul secolului al XX-lea fiind „simple ficțiuni” fără laboratorul corespunzător⁷⁰. Dezvoltarea dizarmonică putea fi stopată doar printr-o formă de organizare superioară, așa cum era considerată facultatea și, desigur, cadrul reprezentat de Universitatea din București era cel mai onorant și potrivit.

Tot Ștefan Minovici a vegheat asupra viitorului învățământului farmaceutic, luând atitudine și împotriva unor colegi. În primul rând, a scris un memoriu despre abilitarea lui C. Mladoveanu ca docent în specialitatea farmacognoziei⁷¹, considerând că era o alegere nepotrivită:

Abilitarea D-lui Dr. Mladoveanu ca docent și menirea sa ca conferențiar ar fi ca o lovitură dată învățământului farmaceutic, care luptă de ani de zile pentru independența sa și împotriva tendinței monopolizatoare a facultății de medicină, care, căutând să acapareze pentru absolvenții săi, până și catedrele fundamentale ale farmaciei, pune piedici primejdioase dezvoltării studiului științific al acesteia⁷².

Preocupat de binele învățământului farmaceutic, Ștefan Minovici nu a ezitat să conteste ideile unui alt coleg, Nicolae Măldărescu, fost decan al Facultății de Medicină (1894-1906) și profesor de farmacologie și clinică terapeutică⁷³, de numele căruia se legau totuși începuturile învățământului farmaceutic. Măldărescu era considerat de Ștefan Minovici un „caracter impulsiv, retrograd”:

⁶⁷ Ștefan Minovici a fost preocupat de îmbunătățirea statutului chimiei, așa cum putem afla din nenumăratele memorii pe care le-a redactat, și nu doar în legătură cu învățământul farmaceutic (Ștefan Minovici, *Facultatea de Științe din București și catedrele de chimie analitică și de chimie alimentară. Memoriu adresat Consiliului Facultății de Științe din București*, [f.l.], [f.a.]; idem, *Organizarea învățământului chimiei teoretice la Facultatea de Științe din București. Memoriu adresat Consiliului Profesoral al Facultății de Științe*, București, 1929).

⁶⁸ Șt. S. Minovici, *Laboratoriile de Chimie ale învățământului farmaceutic. Memoriu adresat D-lui Ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice*, București, 1899, p. 5.

⁶⁹ *Ibidem*, p. 6, 8.

⁷⁰ Idem, *Învățământul nostru farmaceutic*, București, 1898, p. 2, 6.

⁷¹ Despre înființarea acestei catedre în cadrul Facultății de Medicină vezi cele scrise în V. Sion, *Organizarea Facultății de Medicină*, [f.l.], [f.a.], p. 16, 17.

⁷² *** , *Memoriul d-lui Prof. Dr. Ștefan Minovici adresat domnului ministru al Instrucțiunii Publice cu privire la abilitarea D-lui Dr. C. Mladoveanu ca docent în specialitatea farmacognoziei*, București, 1915, p. 8.

⁷³ „Anuarul Universității din București”, 1907-1908, București, 1908, p. 19, 35.

Mulți se vor fi mirând cum, ca pensionar și la vârsta psalmistului, în loc să își petreacă restul vieții în liniște se agită și prin discuții vehemente și atacuri personale, caută încă să își impună niște idei care nu mai cadrează cu timpurile în care trăim⁷⁴.

Faptul că Măldărescu susținea că locul învățământului farmaceutic era în cadrul Facultății de Medicină, l-a determinat pe Ștefan Minovici să aibă acel ton mai vehement în critici. Desigur că au fost schimbate mai multe replici dure și de o parte și de alta, care astăzi nu mai pot fi urmărite de noi din cele rămase scrise. Opinia diferită a lui Măldărescu asupra locului unde farmacia putea prospera era cu atât mai ciudată sau, dimpotrivă, mai argumentată, cu cât el a predat farmacologia⁷⁵, pentru început la Școala Națională de Medicină și Farmacie, iar ulterior la Facultatea de Medicină. Nici acest detaliu nu era uitat de Ștefan Minovici, care scria, nu fără oarecare „venin”:

D-l Măldărescu a fost profesor 40 de ani și decan 14 și n-a fost în stare să organizeze nici cel puțin laboratorul său de farmacologie și farmacognozie, unul din cele mai importante pentru învățământul farmaceutic⁷⁶.

Ștefan Minovici, ca și ceilalți frați ai săi (Mina și Nicolae), a fost un foarte bun organizator⁷⁷, atât chimia⁷⁸, cât și farmacia beneficiind din plin de energia, munca și priceperea sa. În aproape toate scrierile care s-au păstrat de la Ștefan Minovici găsim una sau mai multe mențiuni, dacă nu, scrieri în întregime, despre buna organizare a farmaciei, bineînțeles, mai ales în formula organizatorică de facultate.

Dacă, de exemplu, în 1913, Ștefan Minovici arăta că „o facultate autonomă de farmacie rămâne o năzuință a viitorului”⁷⁹, în 1923, înainte cu câteva luni de înființarea facultății, spera ca unul din marile idealuri ale farmaciștilor să se îndeplinească⁸⁰. Și într-adevăr, până la urmă, idealul a devenit realitate: după repetatele acțiuni pentru înființarea Facultății de Farmacie, care au fost întinse pe mai mulți ani, ea a fost întemeiată chiar în 1923.

Ca și în cazul înființării Facultății de Medicină Veterinară, Primul Război Mondial a fost un eveniment decisiv în înființarea Facultății de Farmacie. Din expunerea de motive care a stat la baza legii de înființare a Facultății de Farmacie, putem afla exact care au fost elementele hotărâtoare în luarea acestei decizii și să probăm și ceea ce am scris anterior. În primul rând, dezvoltarea intensă din ultimii ani, atât a învățământului de medicină, cât și a celui de farmacie, făcea necesară separarea celor două. Și, într-adevăr, dacă avem curiozitatea să consultăm structura organizatorică a Universității din București, vom constata că, de departe, Facultatea de Medicină avea cel mai mare număr de catedre (34) dintre toate facultățile, reprezentând aproape o treime din întreaga

⁷⁴ Ștefan Minovici, *O facultate de farmacie. Răspuns criticei D-lui Prof. Dr. N. Măldărescu*, București, 1914, p. 4 (extras din „Universul”, nr. 110, 111/1914).

⁷⁵ Nicolae Măldărescu, *Programa cursului de farmacologie, terapeutică și clinică terapeutică*, București, 1909.

⁷⁶ Ștefan Minovici, *O facultate de farmacie. Răspuns criticei D-lui Prof. Dr. N. Măldărescu*, p. 13.

⁷⁷ „Calitatea înăscută de bun organizator, om al ordinii și al datoriei, calitate caracteristică familiei sale și calitatea de perseverență” (***, *Omagiu profesorului Ștefan Minovici cu prilejul a 25 ani de profesorat 1897-1922*, București, 1923, p. 21).

⁷⁸ Ștefan Minovici este considerat unul dintre profesorii fondatori ai școlii de chimie românească (***, *File din istoria chimiei în Universitatea din București*, București, 1998, p. 2).

⁷⁹ ***, *Omagiu profesorului Ștefan Minovici cu prilejul a 25 ani de profesorat...*

⁸⁰ ***, *Omagiu profesorului Ștefan Minovici*, București, 1913, p. 26.

universitate și un corp didactic și auxiliar pe măsură, fie și dacă ne gândim la celelalte componente precum laboratoare și clinici⁸¹.

În sprijinul dezvoltării luate de învățământul farmaceutic în ultimii ani erau aduse și argumente statistice. Astfel, era arătat faptul că doar învățământul farmaceutic singur înregistra 400 de studenți, „populație mai mare ca a facultăților de științe, teologie și medicină veterinară”⁸². De asemenea, măsura de separare între medicină și farmacie avea în prealabil și încuviințarea Consiliului Profesorat al Facultății de Medicină, prin deciziile luate în 15 martie 1914 și 10 iulie 1919, și a Senatului Universitar, prin hotărârea din 14 decembrie 1921⁸³. Toate acestea ne arată că, etapizat, măsura a fost avizată de toate forurile interesate ale Universității din București, respectându-se și o ierarhie organizatorică.

Nu în ultimul rând, avem motive generate de Primul Război Mondial. Întinderea teritorială și creșterea populației după Primul Război Mondial și Marea Unire făceau ca necesitatea creării unui corp specializat de farmaciști, inclusiv farmaciști militari, să fie mai importantă ca oricând („[...] această profesiune trebuie să fie reprezentată în România Mare de aproape 7 000 de profesioniști”)⁸⁴, pentru că altfel sănătatea publică putea fi pusă în pericol. Efortul de modernizare și grija pentru populație au contat în bună măsură în decizia de înființare a facultății de farmacie. Era adus în sprijinul acestei decizii și exemplul Franței, fosta aliată din Primul Război Mondial, care a creat patru facultăți de farmacie, dar și motive economice care reclamau ca „printr-o cultură serioasă să se poată utiliza toate materialele din țară la prepararea medicamentelor”⁸⁵. În acest ultim aspect, trebuie evidențiat că un argument, adus de multe ori nu doar pentru dezvoltarea învățământului farmaceutic, dar și pentru multiplicarea farmaciilor în țară, era necesitatea producerii în țară a medicamentelor și nu importarea lor. La mică depărtare în argumentație se afla și necesitatea de „românizare” (mulți farmaciști în România acelei perioade erau străini) și profesionalizare a corpului inițial de farmaciști care se afla în țară, iar aici rolul unei facultăți nu putea fi decât principal.

Cu toate aceste argumente aduse în sprijinul înființării Facultății de Farmacie a fost luată decizia de a se integra în cadrul Universității din București cea de-a șaptea facultate, astfel că se împlinea dorința exprimată încă din cea de-a doua parte a secolului al XIX-lea de corpul profesional al farmaciștilor. Facultatea de Farmacie a Universității din București a fost înființată, așadar, la 12 iunie 1923⁸⁶ și și-a deschis pentru prima oară cursurile în această nouă formulă organizatorică la 15 octombrie în același an⁸⁷. Iată expunerea de motive la legea specială adoptată în Senat (31 mai 1923; 69 voturi *pentru*, 4 *împotriva*) și în Adunarea Deputaților (1 iunie 1923; 101 voturi *pentru*, 1 *împotriva*):

Extinderea pe care luat-o învățământul medical, prin numărul studenților, catedrelor și instituțiilor lui, pune în imposibilitate o administrație comună cu aceea a învățământului farmaceutic.

În adevăr, după cum se știe, studenții învățământului farmaceutic fac, pe lângă cei 3 ani de Universitate, și 2 ani de practică în farmaciile publice. Din cauza aglomerării lucrărilor

⁸¹ Despre problemele organizatorice de la Facultatea de Medicină, vezi V. Sion, *op. cit.*

⁸² SANIC, fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar 22/1923, f. 20.

⁸³ *Ibidem.*

⁸⁴ *Ibidem.*

⁸⁵ *Ibidem.*

⁸⁶ *MOF*, nr. 54, 12 iunie 1923.

⁸⁷ Vasile I. Lipan, *Ștefan Minovici: luptător pentru o cauză nobilă*, p. 29.

privitoare la învățământul medical, decanul facultății de medicină nu mai poate face acest control, așa că mulți studenți în farmacie se prezintă cu certificate de complezență, fără să fi frecventat serios farmacia.

Având în vedere, deoparte, adresa d-lui decan al facultății de medicină cu No. 37/922, prin care ni se face cunoscut imposibilitatea de a mai putea administra și învățământul farmaceutic, iar pe de alta încheierea consiliului profesoral din 15 Martie 1914 și 10 Iulie 1919, precum și încheierea Senatului Universitar din 14 Decembrie 1921, care în unanimitate s-a pronunțat pentru separarea învățământului farmaceutic de cel medical, considerând că acest învățământ, atât de important organismului unui Stat, e frecventat numai la Universitatea din București de o populație de aproape 400 de studenți, populație mai mare ca a facultăților de științe, teologie și medicină veterinară, și că deși avem astăzi 4 Universități, dar la toate acest învățământ se găsește într-o stare precară ceea ce constituie, din lipsa unei administrațiuni și control special, un pericol pentru sănătatea publică, considerând că această profesiune trebuie să fie reprezentată în România Mare de aproape 7 000 de profesioniști; considerând că pretutindeni acest învățământ își are organizațiunea sa autonomă, dovadă Franța care, apreciind rolul important pe care îl are farmacistul, a creat 4 Facultăți de farmacie (Paris, Strasbourg, Montpellier și Nancy); considerând că este în interesul țării ca printr-o organizație autonomă a învățământului să poată pregăti farmacistul astfel încât printr-o cultură serioasă să se poată utiliza toate materialele din țară la prepararea medicamentelor; pentru toate aceste motive, propunem prezentul proiect de lege de separarea învățământului farmaceutic de cel medical și crearea unei Facultăți de farmacie, deocamdată, pe lângă Universitatea din București, rămânând ca apoi treptat, pe măsura pregătirii corpului didactic, această organizațiune să se întindă și la celelalte Universități.

Proiect de lege

Art. unic. – Pe lângă Universitatea din București, învățământul farmaceutic se separă de cel medical, creându-se o facultate de farmacie [...]⁸⁸.

În continuare, reproducem un scurt pasaj și din Legea pentru crearea facultății de farmacie pe lângă Universitatea din București, moment care a consfințit realizarea unui deziderat așteptat și meritat de un corp de specialiști din țară, precum cel al farmaciștilor:

Art. I. Învățământul universitar farmaceutic se separă de cel medical. În acest scop se creează o facultate de farmacie pe lângă Universitatea din București.

Art. II. Un regulament de administrație publică, făcând parte integrantă din această lege, va determina modul de organizare și funcționare a acestei facultăți [...]⁸⁹.

În semn de recunoaștere a activității depuse, decanul Facultății de Farmacie era ales Ștefan Minovici. În structura acestei tinere facultăți funcționau la începuturi patru catedre: 1) Farmacie chimică și galenică (M. Georgescu); 2) Botanică generală (Th. Solacolu); 3) Chimie analitică (Șt. Minovici); 4) Chimie alimentară (I. Vintilescu). Chiar dacă era cea mai nouă facultate în structura Universității din București, prin necesitățile sale, Facultatea de Farmacie reunea și laboratoare (farmacie chimică și galenică, botanică generală, chimie analitică și analiza alimentelor și băuturilor).

Inaugurarea Facultății de Farmacie la 15 octombrie 1923 a fost un prilej foarte bun pentru a rememora un întreg parcurs realizat în slujba farmaciei. La solemnitatea acestui eveniment au luat parte mai multe personalități importante ale vremii precum Ermil Pangrati, rectorul Universității din București, Mina Minovici, decanul Facultății

⁸⁸ SANIC, fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar 22/1923, f. 20.

⁸⁹ *MOF*, nr. 54, 12 iunie 1923.

de Medicină, sau Constantin Angelescu, ministrul Instrucțiunii. Aceștia au sprijinit din postura lor cauza farmaciei și a unei instituții de învățământ superior dedicată ei⁹⁰. De la eveniment bineînțeles că nu a lipsit Ștefan Minovici, care cu această ocazie a arătat necesitatea curentă a facultății:

O profesiune cu un rol așa de important în Stat și cu un număr așa de mare de practicieni ai ei, căci ne trebuiesc 4 000-5 000 de farmaciști în România Mare, nu mai încapă vorbă că merită toată sollicitudinea guvernului. Creată această facultate deocamdată la București, ea va supraveghea viitoarea instrucțiune și educațiune a farmacistului român și va fi și un organ consultativ al autorității școlare⁹¹.

Mai trebuie prezentate câteva dezvoltări ulterioare. Astfel, după război, învățământul farmaceutic nu a funcționat fără probleme. Vintilescu arăta „că, de la război încoace, o mare parte dintre medicamentele din comerț nu îndeplinesc condițiile de puritate fixate de științele farmaceutice și prevăzute în Farmacopee”⁹². În ceea ce privește condiția farmacistului, ea avea în continuare nevoie de îmbunătățiri:

Din punct de vedere social, farmaciștii sunt pregătiți a garanta, prin instrucția lor, ca medicamentele să îndeplinească anumite condițiuni de puritate, condițiuni fizico-chimice stabilite în mod precis de științele farmaceutice și prevăzute în farmacopee⁹³.

Trebuia schimbat și cadrul legislativ, care nu reglementase situația drogheriilor și farmaciilor. Cele dintâi făceau posibilă vânzarea unor medicamente de către oameni fără pregătire⁹⁴. Situația din anii 1920 putea fi zugrăvită astfel: „[...] medicamentele, otrăvurile și stupefiantele se găsesc în mâna oricui, legea sanitară este nesocotită, iar publicul găsește medicamentele în altă parte decât în farmacii”⁹⁵. Starea lucrurilor însă nu avea să se schimbe decât parțial, așa cum observăm și din alte scrieri, precum cea a profesorului Socrat Lalu, uneori fiind și vina farmacistului, care își extindea atribuțiile, pentru că „în loc să rămână auxiliari modești și credincioși, unii și nu puțini farmaciști înlocuiesc pe medic”⁹⁶. Sigur că, Socrat Lalu scria din postura medicului și nu a farmacistului, dar oricum problemele științei farmaceutice nu erau puține la număr, cel mai important este că exista o dezbateră științifică în jurul ei și care în timp a avut totuși și efecte benefice.

Un alt exemplu de evoluție în organizarea științei farmaceutice îl avem grație lui Daniel Danielopolu, cel care atrăgea atenția asupra problemelor învățământului farma-

⁹⁰ Lista persoanelor care au contribuit la înființarea Facultății de Farmacie poate fi ușor completată. În acest sens, ne putem îndrepta atenția către articolele semnate de Al. Iteanu: *Facultate de Farmacie fapt împlinit*, în „Revista Farmaciei”, nr. 6, iunie 1923, p. 185-189; *Facultatea noastră*, în „Revista Farmaciei”, nr. 10, octombrie 1923, p. 331-334. Al. Iteanu era la acea vreme președintele Asociației Generale a Farmaciștilor din România și deci o persoană avizată nu doar în problemele farmaciei și farmaciștilor, dar și în efortul înființării Facultății de Farmacie. O altă sursă importantă este și cartea special tipărită pentru a marca acest eveniment, care în parte reia articolele din „Revista Farmaciei”: ^{***}, *Inaugurarea Facultății de Farmacie din București. Sărbătorirea zilei de 15 octombrie 1923*, București, 1923.

⁹¹ ^{***}, *Inaugurarea Facultății de Farmacie. Solemnitatea dela Facultatea de Medicină și Farmacie. Deschiderea anului școlar 1923*, în „Revista Farmaciei”, nr. 10, octombrie 1923, p. 342, 343.

⁹² I. Vintilescu, *Pentru îndreptarea situațiunei farmaciei în România*, p. 2.

⁹³ I. Vintilescu, *Pentru îndreptarea situațiunei farmaciei în România*, București, 1925, p. 8.

⁹⁴ Pentru un corp al problemelor generate de instituția drogheriei inclusiv în perioada interbelică, vezi Gh. P. Pamfil, *Rolul farmaciei și al industriei chimico-farmaceutice în viața poporului român*, București, 1940, p. 12, 13.

⁹⁵ I. Vintilescu, *Pentru îndreptarea situațiunei farmaciei în România*, p. 4.

⁹⁶ S. Lalu, *În chestiunea „specialităților farmaceutice”. Reflexiunile unui medic*, București, 1935 (extras din „Revista Științelor Medicale”, nr. 6-7, 1935).

ceutic în anii 1930: număr mare de licențiați care „nu-și găsesc întrebuințare”, nevoi de ordin social și național („marea majoritate a farmaciilor nu este în mâna Românilor”, o problemă veche)⁹⁷, au determinat nevoia de unificare a învățământului farmaceutic în București (de la Iași și Cluj)⁹⁸. Unificarea era necesară și pentru că resursele financiare erau insuficiente, într-un mediu care părea să nu încurajeze progrese notabile:

Clinici cu servicii absolut insuficiente, laboratoare în care nu se găsește nimic, seminarii dezorganizate, asistenți plătiți cu leafă de mizerie, guverne care au suprimat complet fondul de material, obligând totuși facultățile să facă lucrări practice⁹⁹.

Cele de mai sus au rol de epilog: problemele farmaciei nu s-au încheiat nicidecum odată cu înființarea Facultății de Farmacie în anul 1923. Îmbunătățirea situației sale generale a fost un proces îndelungat, dar cu siguranță trecerea de la statutul de Școală Superioară de Farmacie la cel de Facultate a creat premisele necesare și a reprezentat un pas înainte în așezarea farmaciei pe baze moderne, precum s-a întâmplat și în cazul medicinei veterinare, și în edificarea unor corpuri de specialiști pe măsura necesităților.

Încheiere

Atât învățământul medical veterinar, cât și cel farmaceutic au avut o dezvoltare sinuoasă în a doua jumătate a secolului al XIX-lea în România. Cu precădere la începutul secolului al XX-lea s-a pus tot mai insistent problema de a desfășura aceste tipuri de învățământ într-o formulă organizatorică superioară, pe măsura importanței lor, adică într-o facultate. În ciuda demersurilor repetate, un timp, ele s-au încheiat cu eșecuri. A fost necesar ca să izbucnească Primul Război Mondial pentru ca situația să se schimbe și dezmoșirea instituțională să se producă.

Așa cum au dovedit documentele consultate, atât înființarea Facultății de Medicină Veterinară în 1921, cât și a Facultății de Farmacie în 1923 au reprezentat urmări ale războiului și ale noii stări de fapt a țării. Războiul a revelat importanța existenței unui corp de medici veterinari și farmaciști suficient ca număr și pregătire. Succesul Primului Război Mondial și Marea Unire au deschis în fața țării alte probleme, în primul rând un teritoriu și o populație mărite, dar și dezvoltarea inegală a rigorilor igienei în noua configurație statală. Cerințele de specialiști în medicina veterinară și farmacie ale noului stat erau pe măsură, iar singurele forme organizatorice capabile să le satisfacă erau facultățile nou înființate, sub patronajul celei mai prestigioase instituții din țară, Universitatea din București. Astfel, prin cele șapte facultăți componente, Universitatea din București își consolida poziția de instituție de cultură capitală pentru dezvoltarea României.

⁹⁷ Danielopolu prezintă această problemă fără să fie antisemit, spunând că la universitate „noi nu am făcut deosebire între un creștin, un evreu sau oricare alt neam, dacă era mai capabil”; chiar și mai clare sunt alte două afirmații: „Eu condamn cu toată severitatea mișcările antisemite în universitate”, „să reprimăm cu ultima asprime apucăturile extremiste și să nu ne fie frică de amenințările nimănu” (D. Danielopolu, *Activitatea parlamentară 1934-1937*, București, 1937, p. 14, 64, 67, 68).

⁹⁸ „Organizarea învățământului farmaceutic la București este mai completă și mai specială decât la Iași și Cluj”, cu toate că fiecare „universitate vrea să-l monopolizeze la ea” (D. Danielopolu, *Activitatea parlamentară 1934-1937*, București, 1937, p. 11). Pentru Facultatea de Farmacie trebuie rememorate activitatea unui alt spirit puternic de organizator de instituție farmaceutică: Gh. Pamfil. Utilă în acest sens este lucrarea Gh. Pamfil, *Organizarea și activitatea Institutului Farmaceutic de la Universitatea din Cluj*, [București], [1922].

⁹⁹ D. Danielopolu, *op. cit.*, p. 5.

Totul s-a suprapus perfect și cu eforturile desfășurate de Constantin Motaș și Ștefan Minovici în beneficiul medicinei veterinare, respectiv farmaciei. Ei au fost și primii decani ai facultăților înființate, dar nu au fost doar cei care au cules primii roadele acestor reușite. Ei au fost în primul rând părți componente decisive ale acestei ofensive desfășurate pe întinderea a zeci de ani în favoarea modernizării științei, învățământului și în definitiv a societății românești.

THE ESTABLISHMENT OF THE FACULTIES OF VETERINARY MEDICINE AND
PHARMACY WITHIN BUCHAREST UNIVERSITY
(Summary)

Keywords: World War I, Higher Education, University of Bucharest, Medicine, Veterinary Medicine, Pharmacy, Carol Davila, Constantin Motaș, Ștefan Minovici.

The University of Bucharest was established in 1864 with three faculties in its structure (Philosophy and Letters, Law and Sciences). Until the end of 19th century another two faculties were integrated: Medicine and Theology. However, other sciences quickly developed to a certain point where their development was hindered by the form of organization, like veterinary medicine and pharmacy. Along with medicine, they were all part of a necessary modernization of the Romanian society and all were starting to build an increase in status and attention from the State through the sustained actions carried by Carol Davila. If medicine got early the needed frame of development for having the possibility to train physicians in various specializations in a faculty from 1869, the cases of both veterinary medicine and pharmacy were in different situations. Professors in this field of studies explained the importance of having these types of education at the level of higher education and then in a new form of organization, in a faculty under the structure of the University of Bucharest. All of these were obtained after decades of reports and other documents generated to highlight the needs of these types of education and also of a modernized society. The first success was that, gradually, veterinary medicine and pharmacy were recognized as being part of higher education. Still, no faculties were organized for them. After World War I passed and its difficult to manage consequences started to affect the society the State was convinced to upgrade these institutions from the status of Superior School to Faculty. Veterinary Medicine was the first to be organized as a faculty under the University of Bucharest, starting from 1921. Then, two years later, Pharmacy undergone the same treatment and became the seventh faculty of the University. Practically, under this structure from 1923, the University of Bucharest functioned until the beginning of communism, in late '40^s.

The establishment of both the veterinary medicine and pharmacy as faculties was a sustained process that had as main driver two personalities and also professional didactical staff, and of course, students demanding the change. For the veterinary medicine, the central role was taken by Constantin Motaș, while for pharmacy important was the personality of Ștefan Minovici. They were regarded as important scientists in their fields of activity and also were capable of following closely the bureaucratic challenge of convincing the State that it is in its interest and also of the society as a whole, to have more and better trained professionals in veterinary medicine and pharmacy. Arguments after arguments and documents after documents were conceived to support this idea and in this study I follow this process, retracing some of its most important milestones, from the situation of Medicine in general in the period of World War I and concluding with the laws which ruled the establishing of the Faculty of Veterinary Medicine and Faculty of Pharmacy under the structure of University of Bucharest, in the benefit of the Romanian society and its course towards modernization.